

Motion till riksdagen 2009/10:So369

av **Ulf Berg (m)**

Sociala insatser på recept

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa möjligheten att förskriva sociala insatser på recept.

Motivering

Det minskade antalet platser inom äldreboenden och den allt större andelen äldre har ökat vårdtyngden inom äldreomsorgen. Insatserna har därför koncentrerats till dem med störst vårdbehov och fokuserats framförallt på de medicinska behoven. Grundläggande behov som mänsklig kontakt, goda matvanor och fysisk aktivitet har fått stå tillbaka – trots att de kanske blir viktigare ju äldre vi blir. I kölvattnet av rationaliseringarna har nya hälsoproblem uppstått.

Även om ensamhet inte är ett generellt problem för äldre människor idag är det en viktig orsak till många äldres depressioner. Politikernas önskan att låta äldre bo kvar hemma så länge som möjligt, i kombination med bristen på äldreboenden, har blivit ett gissel för många som nu sitter ensamma i sina hem utan någon annan mänsklig kontakt än enstaka besök av en hemtjänstpersonal. Äldre med funktionshinder och svårigheter att lämna sina bostäder har blivit fångar i sitt eget hem. När medier rapporterar att hälften av trygghetslarmen till landets största operatör kommer från äldre som bara vill prata finns det anledning att ta ensamheten på allvar.

Ett närbesläktat problem är undernäringen hos äldre som många gånger beror på att de tappar aptiten när de ständigt tvingas äta utan sällskap. Hur maten tillagas har också betydelse. Doften av nylagad mat stimulerar människans aptit. Att känna doften av nystekta köttbullar och nykokt potatis istället för att bara värma en matlåda är en undervärderad del av måltiden. De insatser som görs för en mer näringsriktig kost hjälper inte om maten aldrig äts.

Fel! Okänt namn på

Jag tror att det behövs en omvärdering av, och en satsning på, grundläggande mänskliga behov inom äldreomsorgen för att förbättra äldres hälsa. Idag använder vi istället ofta läkemedel för att bota symtom som beror på bristen på sociala kontakter, goda matvanor och fysisk aktivitet. Ett exempel är användandet av antipsykotiska läkemedel som ges för att dämpa ångesten hos personer med demenssymtom när det skulle räcka med lite mer mänskliga kontakter. Mycket skulle också vinnas om sociala insatser ersatte den ökande förskrivningen av antidepressiva mediciner till äldre. Övermedicineringen bidrar till att försämra äldres hälsa genom biverkningar som försämrad balans, fallolyckor och försämrad kognitiv förmåga.

En hel del görs redan, men jag tror att nya metoder behöver prövas. De som redan lider av en klinisk depression är ofta passiva och hjälps inte av ett rikt utbud på sociala aktiviteter. Här behövs andra sätt för att bryta isoleringen. Precis som fysisk motion kan förskrivas på recept borde det till exempel vara möjligt att förskriva sociala insatser. På så sätt når man också dem som inte har kontakt med biståndshandläggare ännu. ”En kvart om dagen” av personliga kontakter måste vara ett minimum för ensamma äldre. Det kan ges som ett telefonsamtal, ett besök eller som dagverksamhet inom äldreomsorgen. Även möjligheten att få middagssällskap på recept skulle kunna stävja både depressioner och näringsbrist.

Stockholm den 2 oktober 2009

Ulf Berg (m)